

Bez hranic

Speciálními vlaky evakuujeme
raněné a nemocné z východní
Ukrajiny

Obsah

- 3** **Téma**
Naše pomoc na Ukrajině
- 4** **Obrazem**
Sanitka na kolejích
- 7** **Fundraising**
Ne každá krize vyžaduje speciální sbírku
- 8** **Naši pacienti**
Tati, prosím tě, neumírej
- 10** **Naši spolupracovníci**
Obrovská nejistota a obava z trvale znějících alarmů či kruté zimy

Vydavatel:

Lékaři bez hranic, o. p. s.
IČ: 28476654

Zenklova 2245/29
180 00 Praha 8
Tel.: 257 090 150
office@lekari-bez-hranic.cz

Web: lekari-bez-hranic.cz
Facebook: [lekaribezhranic](https://www.facebook.com/lekaribezhranic)
Instagram: [msf_czech](https://www.instagram.com/msf_czech)
Twitter: [MSF_czech](https://twitter.com/MSF_czech)

Šéfredaktorka: **Jasňa Riegerová**
Redakce: **Tereza Wyn Haniaková, Kristýna Macháčková, Alena Novotná, Štěpánka Pecháčková, Michaela Tabakovičová**
Grafická úprava: **Dipozitiv**
Cena tisku: **3,32 Kč vč. DPH**

Fotografie na úvodní straně:

© **Maurizio Debanne / Lékaři bez hranic**
Ilustrace na s. 4–5: **Richard Palmer Graphics**

Editorial

Bez hranic

Pracovat po boku lidí, které strach nezlomil

© Peter Bräunig / Lékaři bez hranic

Tereza Wyn Haniaková, vedoucí komunikace

Pamatuji si to, jako by to bylo včera. Nasedám do auta. Logistik mi dává dva telefony, jeden má polské, druhý ukrajinské číslo. „Nikdy nevíme, kdy technika může selhat,“ vysvětluje mi. Čeká mě přejezd přes hranice. Jedu na svou první misi - na Ukrajinu. V hlavě se mi promítají různé scénáře o tom, jaká bude. Vybavuji si radu, kterou mi dala naše slovenská anestezioložka. „Je třeba mít zdravé sebevědomí v tom, co děláme, a pokoru v tom, co se učíme.“ Projíždíme okolo prvních protitankových ocelových ježků a já se snažím mentálně připravit na následující týden.

Pracovat v komunikacích znamená našim dárcům a veřejnosti předávat příběhy, které jsou často o utrpení. O to více mi připadá, že najít sílu a smích uprostřed války je malý zázrak. Tým v terénu, který jsem vedla, měl na starosti několik úkolů. Reagovat na poptávky ze strany médií, ukrajinských i zahraničních,

a vytvářet komunikační obsah, kdy se z čísel pacientů přijatých do nemocnic stávají příběhy lidí se jmény a konkrétními osudy. Jezdit do projektů po celé zemi: sledovat a mluvit s našimi pacienty či spolupracovníky. Přinášet svědectví. Smutné příběhy jsme často neposlouchali jen v práci, ale byly jimi protnuté i osobní životy mých kolegů. I přes tu bolest mě však dokázali za zvuků sirén, z bunkrů, kde se schovávali, nebo z frontové linie rozesmát.

Koneckonců jejich práce a momenty, které mé kolegyně zachytily fotoaparátem, plní stránky tohoto časopisu Bez hranic. V aktuálním čísle vám přinášíme přehled naší pomoci na Ukrajině, silná svědectví pacientů či českých kolegů, příběh vlaku naděje či také vysvětlujeme, proč jsme nespustili krizovou sbírku. Přeji vám zajímavé čtení o zemi, díky které jsem se já osobně toho tolik naučila. ✕

Naše pomoc na Ukrajině

Jasňa Riegerová, šéfredaktorka

Zásobování nemocnic, převozy vážně raněných, školení zdravotníků, přímá lékařská a psychologická péče nebo třeba fyzioterapie. Tak společně s obyvateli Ukrajiny pomáháme v jejich zemi.

Hned v prvních dnech, kdy válka na Ukrajině v únoru 2022 eskalovala, jsme ukrajinským nemocnicím předávali léky a zdravotnický materiál ze zásob, které jsme měli v našich dlouhodobých projektech přímo na Ukrajině.¹ Zároveň jsme v našem centrálním bruselském skladu připravovali další věci nezbytné ve válečných konfliktech. Prvních 40 kubíků chirurgických a traumatologických sad, základního vybavení pro jednotky intenzivní péče, pohotovosti i operační sály jsme dopravili do Kyjeva 6. 3. 2022.

V zásobování Ukrajiny jsme intenzivně pokračovali. Na jaře jsme otevřeli velký distribuční sklad ve Lvově a postupně jsme zřizovali sklady i na dalších místech.

Kromě vybavení potřebného pro ošetření pacientů zraněných ve válce jsme začali distribuovat i léky na nemoci jako například astma, vysoký tlak, HIV, tuberkulóza nebo deky, spacáky, oblečení a hygienické potřeby. Do konce roku 2022 jsme přivezli přes 800 tun materiálu.

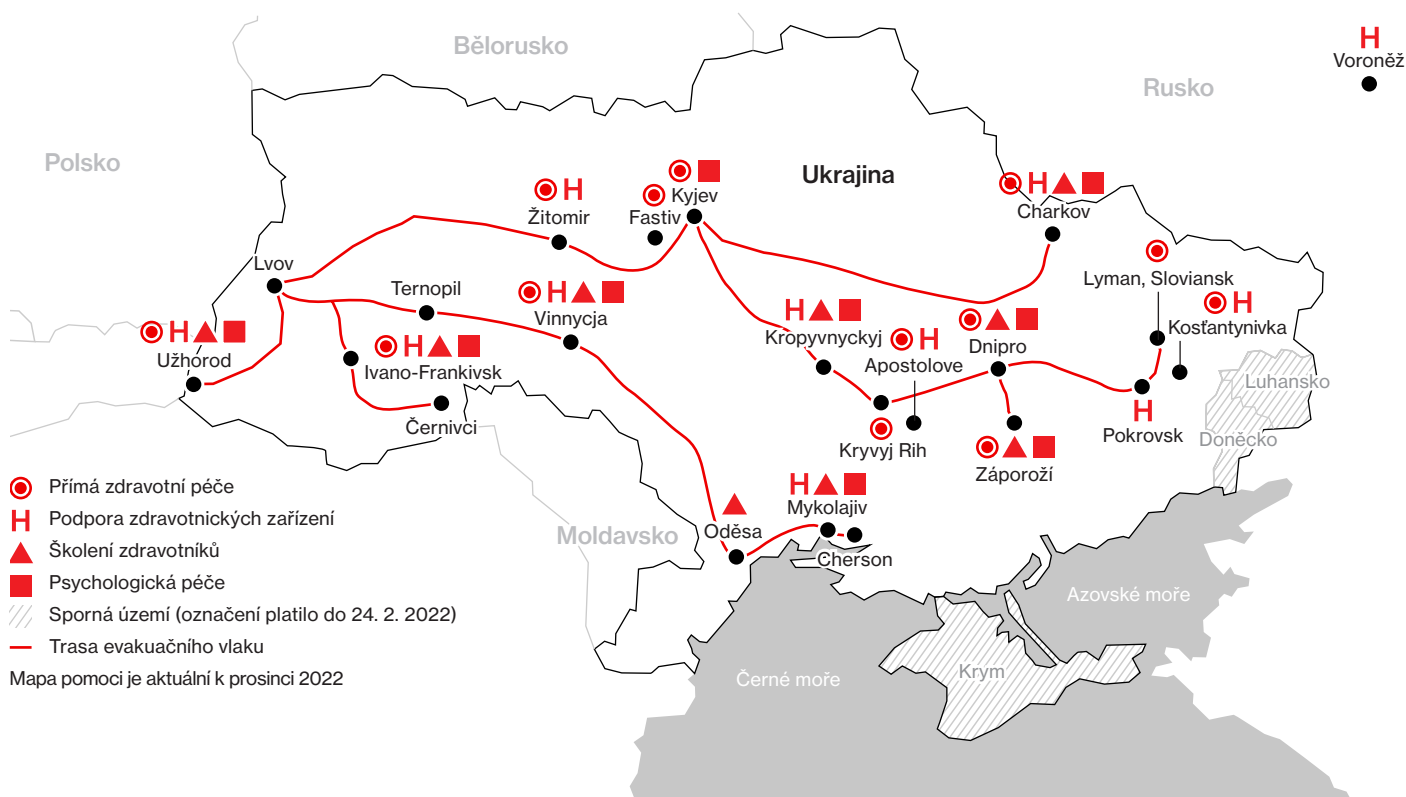
Ukrajinské zdravotnictví je robustní a válečnou situaci od počátku zvládalo obdivuhodným způsobem. Nebylo však připravené na takové množství lidí zraněných následkem výbuchů a střelby. Proškolili jsme proto stovky tamních zdravotníků například ve zvládání hromadných neštěstí, třídění pacientů (tzv. triáži), čištění ran od šrapnelů, kulek apod.

Kromě transportu zásob a školení zdravotníků se na Ukrajině věnujeme především přímému poskytování zdravotní péče. Napříč zemí přijímáme pacienty převážně v pojiždných klinikách, v nichž nabízíme nejen základní lékařské ošetření, ale i psychologickou podporu či osvětu. Pomáháme přeživším sexuálního násilí i lidem s chronickými onemocněními. Raněné

a nemocné také převážíme sanitkami či je evakuujeme speciálně upravenými vlaky (o nich se dočtete více na následujících stránkách). Věnujeme se i fyzioterapii. Do konce roku 2022 jsme vedli 4 034 rehabilitačních sezení s 358 pacienty.

Náš zásah se opírá o spolupráci s ukrajinskými zdravotnickými zařízeními, která nám pomáhají identifikovat aktuální potřeby a co neefektivněji na ně reagovat. Dobrovolníci lokálních organizací zase distribuují zásoby a vozí léky pacientům do jejich domovů. I mezi našimi kolegy na místě výrazně převažují přímo obyvatelé Ukrajiny. V polovině února (kdy tento časopis vznikl) s námi v zemi působilo 686 ukrajinských spolupracovníků a 124 spolupracovníků ze zahraničí. X

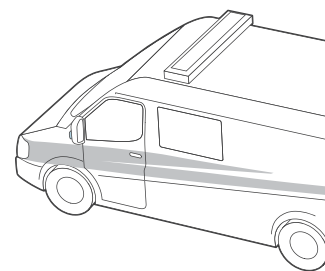
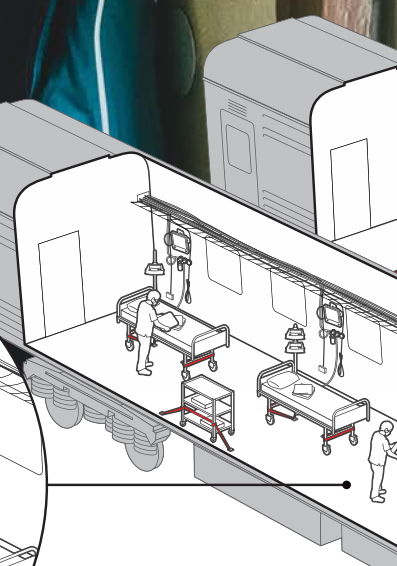
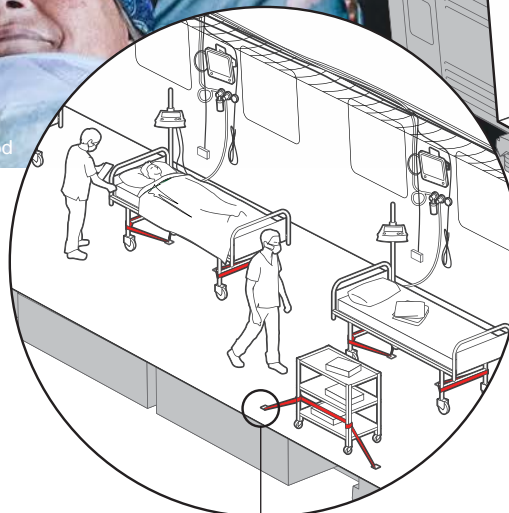
¹ Tyto projekty zaměřené na zlepšování základní zdravotní péče v Doněcku, na léčbu HIV v Luhansku a tuberkulózy v Žitomiru jsme dočasně pozastavili, abychom své kapacity mohli věnovat obětem války. Zajistili jsme však, aby naši tehdejší pacienti měli i nadále léky, které potřebovali.

Sanitka na kolejích

© Andrii Ovod

Zvenčí vypadají jako dva obyčejné vlaky, jejich vnitřek je však čemukoliv obyčejnému velmi vzdálený. Místo běžných kupé obsazených cestujícími v nich najdeme lůžka s pacienty a místo průvodčích zdravotníky. Vyvinuli jsme je ve spolupráci s ukrajinskými dráhami a od jara 2022 jimi převážíme raněné a nemocné z oblastí bojů na východní Ukrajině do nemocnic na západě země. Takto vypadá větší ze speciálních evakuačních vlaků, který tvoří 8 vozů a pojme 40 pacientů.

Postele a vozíky jsou připevněné k podlaze

Celý vlak* Z bezpečnostních důvodů diagram neukazuje skutečné pořadí vozů.

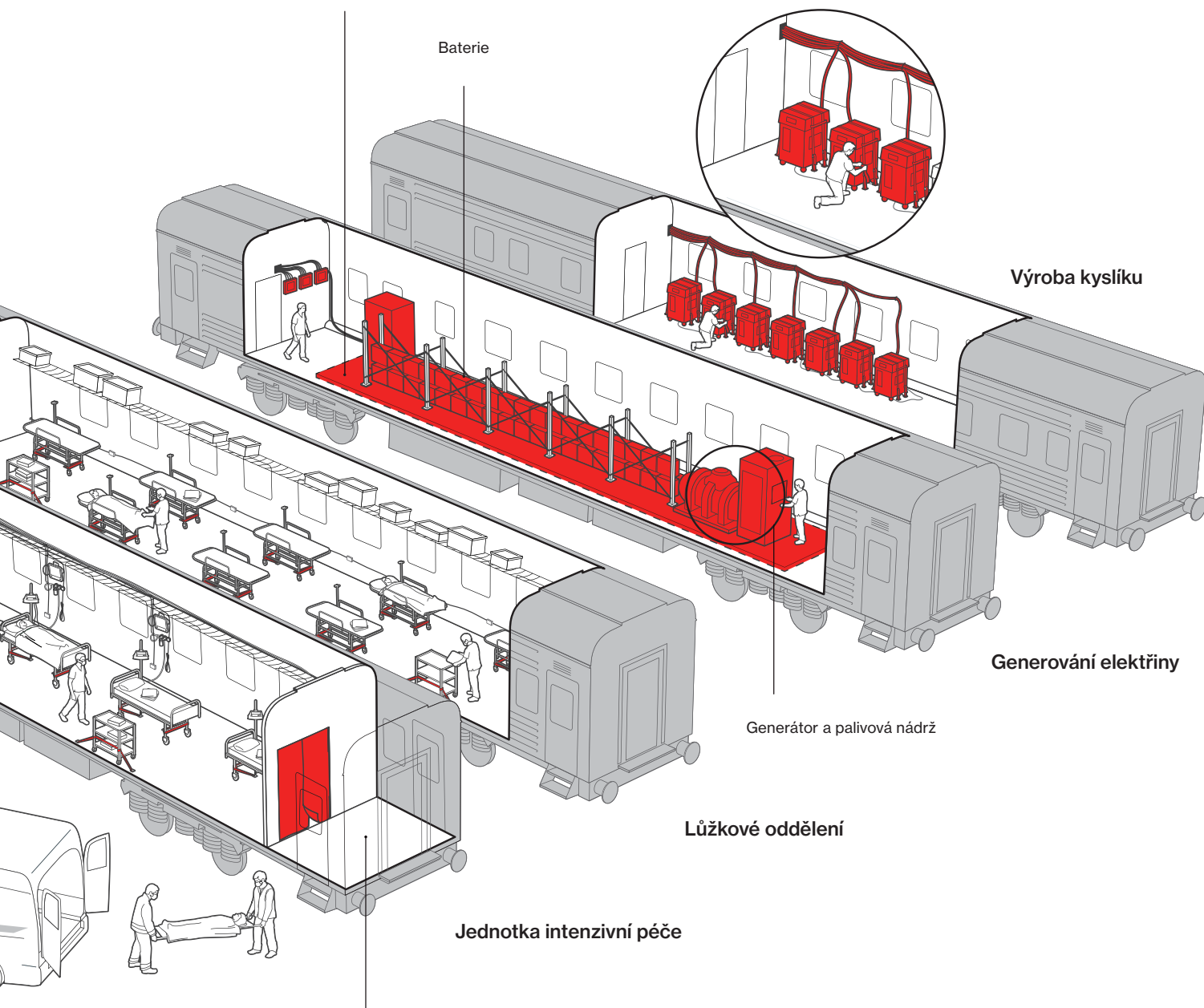
Výroba kyslíku

Jednotka intenzivní péče
(5 lůžek)

Lůžkové oddělení
(16 lůžek)

Podlaha byla zesílena, aby unesla váhu baterií a generátoru

Baterie

Výroba kyslíku

Generování elektřiny

Generátor a palivová nádrž

Lůžkové oddělení

Jednotka intenzivní péče

Vnitřní dveře byly rozšířené, aby bylo možné manipulovat s nosítky

Vůz se základním lékařským vybavením (až 20 pacientů)

Prázdný vůz pro další pacienty, rodinu či pečovatele

Generování elektřiny

Vůz pro personál s místem na spaní a stravování

Lokomotiva

Byli jsme s rodinou v kuchyni, když došlo k výbuchu. Cítila jsem, jak na nás padá strop. Spadly na mě cihly a nábytek. Můj synovec mi pomohl ze sutin. Byla jsem celá od krve a měla jsem zraněnou ruku. Vzali mě do nemocnice ve městě Kramatorsk v Doněcké oblasti. Tamní doktoři mi řekli o evakuačním vlaku.

75letá Ljubov

© Hussein Amri / Lékaři bez hranic

© Andrii Ovod

Vážně zranění pacienti vyžadující pooperační péči jako Ljubov jsou nejčastějšími pasažéry těchto vlaků. Díky lékařským přístrojům pro monitorování zdravotního stavu, defibrilátorům, ventilátorům a dalšímu vybavení se v nich dokážeme postarat i o pacienty v kritickém stavu. Vzhledem k bojům na Ukrajině jde o nejbezpečnější způsob, jak překonat dlouhé vzdálenosti s velkým množstvím raněných či nemocných.

Naším cílem je ulevit přeplněným nemocnicím na východě a zároveň umožnit pacientům, aby se uzdravovali v relativním klidu mimo válečnou zónu. Cesta směrem na západ zabere průměrně 24 hodin. Do poloviny února 2023 ji podstoupilo téměř 2 800 pacientů. ✕

Ne každá krize vyžaduje speciální sbírku

Alena Novotná, vedoucí fundraisingu

U nepředvídatelných událostí jsme schopni zasáhnout do 48 hodin – ať už jde o válečný konflikt, nebo zemětřesení. O finanční dary totiž žádáme průběžně, ne až ve chvíli, kdy se zpráva o konkrétním neštěstí rozletí do světa.

Po eskalaci konfliktu na Ukrajině v únoru 2022 se na nás dárci obraceli s tím, že chtějí přispět na krizovou sbírku. My jsme však žádnu nevyhlásili. Nikoliv proto, že bychom na místě nepomáhali (naši kolegové už v terénu vytrvale pracovali), ale především z důvodu, že jsme v té době dokázali svoji pomoc financovat z dříve vybraných darů.

Jako organizace pomáhající v krizích musíme být i na nenadálé události finančně připraveni, tak abychom mohli okamžitě zasahovat. Krizové sbírky vyhlášíme až v momentě, kdy víme, jak velké projekty na místě budeme mít nebo kolik zdravotníků a materiálu na místo pošleme, a pouze pokud vyhodnotíme, že náš zásah bude extrémně finančně náročný. Díky tomu můžeme zaručit, že dary vybrané v rámci krizové sbírky půjdou na pomoc právě v dané krizi. Je to náš závazek dárcům.

Síla solidarity

Sbírku na pomoc Ukrajině jsme však nemuseli vyhlášovat ani poté, co jsme své aktivity v zemi významně navýšili. Spontánní vlna solidarity byla obrovská. Mnoho lidí nám poslalo dar s informací, že jej „věnují na Ukrajinu“ - všechno jsme zaznamenali, aby jejich peníze putovaly opravdu tam, kam chtěli. Došlé dary zcela pokryly potřebnou částku, proto jsme už krizovou sbírku nevyhlásili.

Nebylo by od nás etické vybírat finance na pomoc Ukrajině ve větším rozsahu, než jaký můžeme efektivně využít.

Během roku 2022 jste nám na pomoc Ukrajině svěřili téměř 30 milionů českých korun. Z těchto peněz a z dalších darů od lidí z celého světa financujeme například poskytování základní zdravotní i psychologické péče, fyzioterapii, provoz speciálního zdravotnického evakuačního vlaku, dodávky materiálu nebo školení zdravotníků aj. Efektivní formu pomoci jsme hledali ve spolupráci s místními zdravotníky, abychom pomáhali co nejúčinněji.

Protože jsme krizovou sbírku nevyhlásili, někteří dárci měli obavu, jestli na Ukrajině vůbec pomáháme. Všem, kteří se na to ptali, jsme náš přístup vysvětlili. A mě moc potěšily jejich reakce, v nichž náš způsob práce mnohokrát upřímně ocenili.

Ostatní krize bohužel neustávají

Na začátku loňského jara se zcela pochopitelně zaměřila pozornost na Ukrajinu a mnozí napínali síly, aby pomohli právě tam. Ostatní krize ale nevyzimely a my

nemohli zapomenout na miliony našich pacientů jinde, např. v Jižním Súdánu, Čadu, Mosambiku nebo Afghánistánu.

Velmi děkujeme všem dárcům, kteří nám průběžně s důvěrou svěřují své finanční příspěvky i mimo krizové sbírky. Umožňují nám okamžitě zasahovat při nenadálých událostech a zároveň také pomáhat lidem žijícím v dlouhodobých, ale často přehlížených krizích. Nesmírně si ceníme, pokud si dárcé zřídí trvalý příkaz a **stane se Dárcem bez hranic**. I díky malým, ale pravidelným částkám dokážeme efektivně plánovat naše aktivity a pomáhat více lidem. ✕

Přispívejte každý měsíc. Staňte se Dárcem bez hranic

Vyfoťte QR kód, nebo navštivte web:
darujte.lekari-bez-hranic.cz/dlouhodobě

Tati, prosím tě, neumírej

Štěpánka Pecháčková, koordinátorka digitální komunikace

Ve válce na Ukrajině nejsou ušetřeni civilisté – ženy, muži či děti. Dokládají to osudy některých z nich.

© Lékaři bez hranic

Hororový film není nic ve srovnání s tím, co se teď děje na Ukrajině.

Ala z Chersonu

Schovávala se ve sklepě s 86letou matkou

Ala kvůli bojům přišla o domov v oblasti Cherson a našla útočiště ve městě Kryvyj Rih v ubytovně pro uprchlíky, kde poskytujeme psychologickou pomoc.

Ostřelování probíhalo každou minutu, každou vteřinu, ve dne, v noci. Každá střela zasahovala místa náhodně, jako by někdo házel kostkou, a lidé umírali. Zнала jsem tolik lidí, kteří zemřeli, včetně mého přítele.

S matkou jsme se schovávaly ve sklepě, ale je hodně hluboký a jí je 86 let... Nebylo to snadné. Zažily jsme děsivé věci.

Když jsme se poprvé pokusily odejít z domu, jely jsme se sousedy autem, ale kontrola nás vrátila zpět. Nedovolili nám odjet.

Nechala jsem maminku u stanoviště kontroly a šla domů pro kolo, aby se o něj mohla opírat, až půjdeme pěšky. To nám usnadnilo cestu k další kontrole, ale i tam nás otočili zpět. Matka se posadila na kolo a já ji tlačila směrem domů. Pak jsme ale potkaly ženu, která nám řekla, že je konečně možné projít kontrolami.

I tak bylo moc těžké opustit náš dům. Toho dne jsme se dostaly až o půlnoci do uprchlické ubytovny, kde přebýváme dosud. Stále však chceme zpátky domů. Všechno je tam zničené, ale i když jsou to teď jen trosky, pořád je to náš domov. ✕

Přijeli na vozíčku a odešli po svých

© Nadiia Voloboieva / Lékaři bez hranic

Jaroslav během ostřelování přišel o obě nohy. Musel podstoupit více než 10 operací.

Dne 24. února začali Rusové ostřelovat vojenskou jednotku ve Vinnycji, kde jsem působil. Vzpomínám si, jak jsem ležel na pravém boku a všiml si, že jsem přišel o pravou nohu. Zeptal jsem se kluků vedle sebe: „Je levá ještě v pořádku?“ Odpověděli, že ani ta tam není.

Necítil jsem žádnou bolest. Jen pach krve, bylo jí hodně.

Jaroslav

S fyzioterapeutem Lékařů bez hranic jsme se věnovali protahovacím cvikům a zlepšení síly ve svalech. Část nohy byla úplně atrofovaná. Teď je naděje, že brzy dostanu protézu.

Vadim pomáhal Jaroslavovi po operaci. Byl prvním ukrajinským specialistou, který se připojil k našemu týmu fyzioterapeutů ve Vinnycji.

Vidím, jak se projekt rozrůstá. Na jednu stranu je to dobře, sledujeme úspěchy našich pacientů a dostáváme od nich pozitivní zpětnou vazbu. Někteří z nich přijeli na vozíčku a odešli po svých. Na druhou stranu bolí, když si uvědomíte, že potřeby rostou a pacientů s válečnými zraněními přibývá. ✕

Stříleli na jejich auto, přestože v něm byly děti

Speciálním vlakem převážíme do bezpečí pacienty z východní Ukrajiny. Jela ním i 30letá žena, která přežila boje ve městě Mariupol.

V autě nás jelo pět - manžel, syn, manželova sestra s tříletou dcerou a já. Moje švagrová k nám zrovna přijela na návštěvu z Kyjeva. Auto bylo plné našich tašek a osobních věcí. Měli jsme jen to jedno auto, takže jsme s sebou nemohli vzít rodiče. Jednoduše jsme neměli dost místa.

Na okna jsme dali nápisy upozorňující na to, že v autě jsou děti. Také jsme ze starého oblečení vyrobili bílou vlajku. Kusy bílé látky jsme přivázali i na boční zrcátka, aby bylo jasné, že jsme civilisté.

Když jsme dojeli do centra města (Mariupol, pozn. red.), uslyšeli jsme

výbuchy. Viděli jsme muže ležícího na zemi, nohy měl odtržené od trupu. Křičel o pomoc a snažil se doplazít k našemu autu, ale nemohli jsme zastavit. Museli jsme pokračovat dál. Ostřelovali město. A pak začali střílet na nás. (...)

Auto narazilo do něčeho kovového a zastavilo se. Tehdy nastaly ty nejhorší chvíle. Pomalu jsem otočila hlavu doleva, směrem k manželovi. Džíny měl pokryté krví. Pohlédla jsem ještě o kousek výš. I triko měl od krve. Když jsem se nakonec odvážila podívat se mu do obličeje, viděla jsem, že na celé levé straně hlavy byla krev.

Nejdřív jsem si myslela, že ho stříleli do hlavy a že je mrtvý.

žena z Mariupolu

Potom jsem zjistila, že je stále naživu, ale má vážně poraněné oko. Děti začaly jedno po druhém plakat a vzlykat. Můj syn volal: „Tati, prosím tě, neumírej.“ (...)

Když jsme dorazili do jediné fungující nemocnice v celém městě, (...) kvůli výpadku proudu nemohli operovat, jen mu sešili horní a dolní víčko. Víc udělat nemohli. Zjistili jsme, že jeden člověk vozí lidi za peníze do nedalekého většího města. Tam nás vysadil přímo u nemocnice. Na rentgenu jsme viděli, že manželův levý oční důlek je plný střepin a že mu je v Mariupolu jednoduše zašili do oka. Jeho stav se zhoršoval. Žádali jsme o operaci, ale ta nebyla možná. (...)

Prvního dubna jsme odjeli. Kolegové mého manžela na nás čekali a odvezli ho přímo do nemocnice v Dnipro. Tam ho operovali a řekli mu, že měl velké štěstí, protože se infekce nerozšířila do mozku, i když byl na operaci až týden po poranění. Bude muset podstoupit další operaci, aby mu zrekonstruovali oční kost. Poté dostane oční protézu.

Druhý den jsme se všichni znovu sešli. V Dnipro jsme strávili měsíc a půl. Nyní jsme na cestě evakuačním vlakem do Lvova. Od vypuknutí války se stalo tolik věcí. Všechny slzy jsem už vyplakala. Teď se chci v životě posunout dál. ✕

Obrovská nejistota a obava z trvale znějících alarmů či kruté zimy

Anesteziolog Dušan Mach vyjel pomáhat na Ukrajinu nejdříve v březnu a poté v srpnu 2022, manažer logistiky Silvestr Tkáč na místě působil od prosince 2022 do března 2023. Čím pro ně byla mise specifická a jak je profesně i lidsky posunula?

Jak vzpomínáte na misi na Ukrajině?

Silvestr: Každý člověk v našem týmu v Poltavě, kde jsem byl jediným cizincem, měl svůj vlastní příběh, jak se k Lékařům bez hranic dostal a čím se živil předtím. Každý tento příběh ovlivnil události, které vyvrcholily v únoru 2022. Měli jsme kolegy z Charkova, Doněcka, Lvova i dalších oblastí Ukrajiny, se kterými jsme se každý den starali o to, aby se léky, přístroje a další potřebné věci dostaly do nemocnic. Někteří kolegové se loni vrátili ze zahraničí, aby mohli pomoci své zemi v této nelehké situaci.

Náladu v našem týmu jsem vnímal tak, že nejde jen o práci, ale hlavně o vůli pomáhat svým krajanům.

Jsmo ve skladu s kolegou. Ten si vyhrne nohavici a ukazuje jizvu na koleni. Kousek od něho vybuchla mina a žhavý šrapnel se mu zařezal do nohy.

Silvestr Tkáč, manažer logistiky

Dušan: Mám dva časově i pocitově oddělené příběhy z válečné Ukrajiny. Ten drsnější z nich je z prvních dní loňského března, kdy jsme s chirurgickým a anesteziologickým týmem jeli do oblasti jižně od Kyjeva. Je spojen s pocitem obrovské nejistoty, obavami z trvale znějících alarmů a kruté, suché kontinentální zimy. A s pocitem vnitřního zmatku z toho, že toto všechno je vůbec možné. Druhý příběh je naopak letní, srpnový z východní Ukrajiny. Stres z alarmů je již otupený, hlavní vzpomínka jde za ukrajinskými kolegy, kterým jsem se snažil předávat zkušenosti s používáním ultrazvuku ve válečné urgentní medicíně.

Na druhé misi jsem byl více učitel než klinický lékař.

V čem byla tato mise unikátní oproti předchozím misím?

(Dušan se s námi zúčastnil celkem osmi misí: v Jemenu - 4x, Keni, Jižním Súdánu a na Ukrajině - 2x. Silvestr s námi prozatím vyjel na dvě mise - do Běloruska a na Ukrajinu.)

Silvestr: Mise na Ukrajině je pro mě druhou misí s Lékaři bez hranic. Obě byly v podobném geografickém kontextu, nicméně to byly naprosto rozdílné projekty. Ukrajina se mnohem více blížila mým představám o Lékařích bez hranic v krizovém kontextu.

Dušan: Byla bezesporu jiná. Už jsem si nějak zvykl na cestování do krizových válečných oblastí. Vždycky je to logisticky náročné vzhledem k několika po sobě navazujícím přesunům. A teď najednou jedu do války rychlíkem z Pardubic a po několika dalších kilometrech jízdy autem přes hranici jsem tam. V zemi, kde vás neustále ruší alarm mobilní aplikace. Ta se aktivuje vždy, když se oblast, ve které se vyskytujete, dostane do trajektorie odpálené rakety či letadel.

Jak vás tato zkušenost posunula profesně i lidsky?

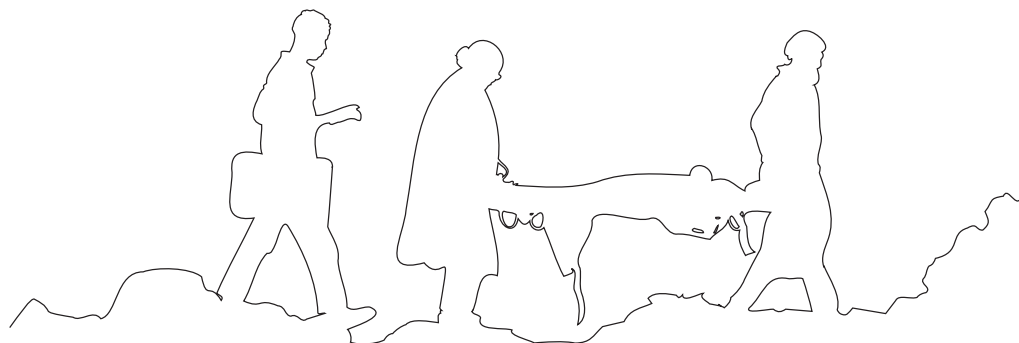
Silvestr: Na Ukrajině jsem zažil den, kdy jsem se podle mě naučil tolik, jako za celou předchozí misi: management skladu, nákupy a další procesy jsou v Lékařích bez hranic velice propracované za více než 50 let existence organizace. Rád spojuji znalosti, které jsem za svůj profesní život získal, a hledám kreativní řešení a to mi rozhodně tato mise poskytla. Před prací v Lékařích bez hranic jsem se věnoval vlastní firmě v Gambii a jsem si jistý, že hodně zkušeností z misí budu moci opět předat do Gambie a zase naopak. Jak jsem se posunul lidsky je zatím těžké posoudit. Každá mise zanechá v člověku mnoho zkušeností a zážitků, které se promítnou do jeho jednání v budoucnu.

Dušan: Každá mise mě někam posune. Z profesního hlediska je to asi intenzivní uvědomění si, že příprava našeho

zdravotního systému na hromadná neštěstí válečného, či neválečného charakteru, by se konečně neměla brát na lehkou váhu. A lidsky? Prostě pořád tady hraje roli moment „války v sousedství“. Utrpení lidí, kteří se svými osobními životy a hodnotami podobají každému z nás tady v České republice. ✕

→ 13 Čechů a Slováků vyjelo od března 2022 do února 2023 pomáhat s Lékaři bez hranic na Ukrajinu. Byli mezi nimi i 4 zaměstnanci české kanceláře.

13

Na hranicích se během jara kumulovalo lidské zoufalství, reálné psychické i fyzické utrpení. A mezi tím lidé s rodinami a malými dětmi.

Dušan Mach, anesteziolog

Dříve Larissu budily bomby. Nyní je v bezpečí ve městě Znamjanka, kde se během našich terapeutických sezení vyrovnává s tím, co prožila a prožívá.

Tady jsem začala
vstávat se zpěvem ptáků
ve 4 hodiny ráno.

Larissa z Luhansku